

„EDINOST“
izhaja dvakrat na teden, vsako sredo
in soboto ob 8. uri zjutraj.

„Edinost“ stane:
za vsako leto f. 6.—; izven Avstrije f. 9.—
za 1/2 leta „ 3.—; „ „ 4.50
za 1/4 leta „ 1.50; „ „ 2.25

„Novičar“-jem:
za vsako leto f. 7.—; izven Avstrije f. 10.—
za 1/2 leta „ 3.50; „ „ 5.—
za 1/4 leta „ 1.75; „ „ 2.50

Posamične številke se dobivajo v pro-
dajalnicah tobaka v Trstu po 5 nvč.,
v Gorici in v Ajdovščini po 6 nvč.
„NOVIČAR“ po 2 nvč.

EDINOST

Oglašati se računajo po 8 nvč. vrstica v
petitu; za naslove s debelimi črkami
se plačuje prostor, kolikor bi ga obseglo
navadnih vrstic.

Poslana, osmrtnice in javne za-
hvale, domači oglasi itd. se računajo
po pogodbi.

Vsi dopisi naj se pošiljajo uredništvu:
Piazza Caserma št. 2. Vsako pismo mora
biti frankovano, ker nefrankovana se ne
sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnino, reklamacije in oglase spro-
jema upravništvo Piazza Caserma 2.
Odprte reklamacije so proste poštnine.

Glasilo slovenskega političnega društva za Primorsko. „Edinost je naš!“

Dr. Laginja pred svojimi volilci.

Predvčerajšnji dan je bil dan česti in za došččenja za vrlega zastopnika kmečkih občin zapadne Istre, velespoštovanega gospoda poslanca dra. Laginjo; a bil je zajedno dan nevenljive slave volilcem političnega okraja koperskega.

Poslanec Laginja je stopil v Dekanih pred svoje volilce, da jim poroča o svojem delovanju — in s tem je storil svojo dolžnost. A tudi volilci so storili svojo dolžnost na sijajen način, kajti prihiteli so od vseh strani prostranega okraja koperskega, prihiteli so v praznični obleki vzlic delavniku in jako neugodnem vremenu, — prihiteli so v nepričakovano velikem številu.

Že mejpotoma mej državno cesto in dekanskim selom pozdravljale so celó ženske gospoda poslanca, vozečega se v spremstvu gg. poslancev Spinčiča, Mandiča in Slavojca Jenka, s živio-klici. Bolj ko smo se bližali Dekanom, tem živahneje je postajalo po poti. Dospevši pred vas, bili smo radostno presenečeni, kajti pozdravljal nas je krasen slavolok, odičen narodnimi zastavami. Okolo slavoloka je kar mrgolelo ljudij — vse v praznični opravi. Ko je množica ugledala voz gospodov poslancev, zaorili so urnebesni živio-klici, ki so bili glasni znaki velikega spoštovanja in iskrene ljubezni volilcev do poslanca.

V imenu občine pozdravil je g. poslanca prisrčnimi besedami prvi občinski svetovalec, g. Josip Piciga, v imenu osnovalnega odbora za volilni shod pa prečastiti gospod dekan Kompare.

Obema se je zahvalil g. dr. Laginja do solz ginjen, na kar je zasvirala dekanska godba cesarsko pesem, katero je

množica poslušala razoglavo. Na to se je dolgi impozantni spreved jel pomikati v vas mej navdušenimi živio-klici, živahnim pokanjem topičev in z godbo na čelu.

Raz hišo g. Grižona, kjer se je vršil shod, pozdravljal je došle goste napis: „Dobro došli!“

Razsežna dvorana napolnila se je hipoma. Tu še le smo se prepričali, kako velečastna, kako impozantna je vsa ta družba. Zares milo se nam je storilo pri srcu, videčim tu zbrano malo-ne vso duhovščino političnega okraja koperskega. Vsi so prihiteli — od sivolasih župnikov do mlajših gospodov svečnikov. Poleg župnikov prihitel je cvet posvetne inteligencije: zastopane so bile vse občine brez izjeme; in to jako častno. Iz Doline došel je n. pr. ves občinski zastop, 24 mož, z nadžupanom na čelu; istotako so bili navzoči vsi občinski svetovalci iz Pomjana, izvemši seveda lahonsko opozicijo. Mimo že imenovanih poslancev zapazili smo tudi g. dež. poslanca Flego. Duhovščini je stalo na strani zavedno učiteljstvo, ki je bilo istotako zastopano prav častno. A kar je najveselejše in najčastnejše: prihitela je tudi masa priprostega naroda. Iz kratka: nabralo se je v dvorani do 400 volilcev. Mi sicer nismo videli v srce g. poslanca Laginje, a menimo, da so se mu ponosom širile prsi, zročemu z odra doli na to impozantno množico. Ponosom — a ne radi sebe — v to je preskromen gosp. dr. Laginja — ampak radi naroda, kojega zastopa. Kajti take dokaze žive zavesti in gorečnosti v spolnjevanju svoje narodne dolžnosti smatrati mora vsakdo kot najbolje jamstvo boljše bodočnosti.

Predsednik sklicevalnega odbora, preč. g. župnik Jos. Kompare, odpré zboro-

vanje ob 10¹/₂ uri prep. z nastopnim govorom:

Spoštovani volilci! V imenu sklicevalnega odbora pozdravljam vas iz dna svojega srca. Vaša obilna udeležitev iz vseh strani našega prostranega okraja mi pričra, da se zavedate dobro, kolike važnosti so shodi volilcev in njih zastopnikov. Na takih volilnih shodih čujejo volilci naravnost iz ust svojega poslanca, kaj je v višjih zastopih — bodisi v državnem ali dežel-nem zboru — govoril, priporočal, predlagal — koliko se trudil, mučil; — nazadnje tudi, koliko je moral večkrat pretrpeti za — naš blagor.

Poslanci pa imajo priliko poizvedeti naravnost od volilcev njihove potrebe, — čuti njih pritožbe, — razne predloge k boljšemu duševnemu in telesnemu napredku. — Volilni shodi so toraj izvrstna šola, kjer se volilci in zastopniki-poslanci mejsebojno poučujejo o dejanskih razmerah, — šola, kjer si razjasnjujejo položaje, — šola, kjer se preiskujejo najboljša pota do narodnega blagostanja, — šola, kjer se spoznava značajnost.

Čestiti volilci! Današnji shod je prvi shod te vrste v zapadni Istri. Blizu 30 let je, odkar smo imeli take zastopnike na najvišjem mestu, ki niso v teh 30 letih nikdar stopili pred večino naroda — t. j. pred naše volilce. Nikdar nam niso povedali, da li so za nas kaj delovali, ali skrbeli za potrebe krajev, katere so zastopali. Nikdar niso izpovedali, če so sploh kaj delali! Nikdar niso prišli povpraševati med nas, da li nas kaj boli, da li nas kaj peče in kako bi se dalo to odpraviti. Sploh: računa niso nikdar polagali, in o takih računih, trde ljudje, da niso v redu!

Naš narod, naši volilci, vsi smo izprevideli, da tako ne moremo dalje. Izbirali

smo v neznanih mukah, v težkih odnošajih, konečno pa, hvala Bogu in naši vztrajnosti, izbrali smo si moža iz svoje srede, ki v resnici zastopa nas in naše koristi. Danes ste v to prijazno, gostoljubno in narodno vas prihiteli, da na lastna ušesa slišite točen in vesten račun poslanca-zastopnika. Pozdravljeni bodite zavedni volilci iz dna srca!

Gotovo Vam od srca govorim, čestiti volilci, ako v imenu Vašem pozdravim našega poslanca-zastopnika dra. Laginjo, ki je na naše povabilo takoj prihitel v našo sredo, da nam vestno in točno poroča o svojem neutrudljivem delovanju v državnem zboru.

Pozdravljen bodi naš zastopnik! Ti, ki si kot naš zastopnik prvi odkril naše jade in boli na najvišjem mestu; pozdravljen bodi Ti, ki se neustrašljivo boriš za sveta naša prava. Pozdravljen bodi, ki nimaš družega na srcu, kakor zboljšanje naših razmer in konečni blagor našega tužnega naroda. Pozdravljen bodi, ki žrtvuješ vse nam v prid in nam v korist! Glej! mnogi so tū, ki še niso videli Tvojega lica, ki še niso slišali Tvojega glasu, onega glasu, ki je že tolikokrat krepko odmeval v veliki državni dvorani na Dunaju — za naš blagor, — onega glasu, ki je na vso moč zahteval ravnopravnost naroda — zboljšanje gospodarskih razmer — prepotrebni šol. — Bodi tedaj pozdravljen v imenu vseh volilcev!

Prijazna dolžnost mi je ob enem tudi, predstaviti Vam c. kr. zastopnika vlade, vladnega komisarja, blagorodnega g. Frana Rebeke, kateremu ob enem zagotavljam, da hočemo lojalno in postavno začeti in obdržavati današnji shod, ter z vzornim redom pripomoči dobri stvari. —

Sedaj pa uljudno vabim visokočislana poslanca, g. dr. M. Laginjo, da bla-

svoje dragoceno podobo, ampak tudi sve-
stega učitelja-orglarja.

V začetku meseca septembra odišla je četa, ž njo tudi Dragoslavič kot zastavonosec. Vesti pa niso prihajale tako hitro o njih. Le jedenkrat pisal je Lacković, gardin major, da so Dragoslaviča premestili k drugi četi, pri kateri niso imeli sposobnega zastavonosca. Pozneje je pripovedovala gospa sodnikova, da je četa njegova soproga — majorja — ostala nekje v Koprivnici ali v Legradu, četa pa, v kateri je služil Dragoslavič, da je prešla čez Dravo. Dolgo časa ni bilo glasu o njih. Slednjič, pozno v jesen, prišel je domov neki kmet, ki je bil z Dragoslavičim v jedni in isti četi in pri istem oddelku in ki je zgubil tam nekje prst in so ga radi tega oprostili daljnje službe. Na večer istega dne še-le — ker po dnevu ni imel časa — prišel je k učiteljevim na dom. V bližavi te šolske hiše, ki je bila že v slabem stanju, je nekako zastal. Težko mu je bilo pri srcu. Dragoslavičeva žena, — suha in drobna ženska, oblečena v navadno barvano obleko kmečkih plemkinj — popravljala je ravno nekaj pred hišo, ko zapavi v somračju neko osebo, katero ni spoznala precej, radi česar je ostrijem glasom poklicala došleca.

(Dalje prih.)

PODLISTEK.

Tri povesti brez naslova.

Hrvatski pisal Ksaverij Šandor-Gjalski.

Prva povest.

(1848—1855)

(Dalje.)

— Ah, milosttjiva gospa, — pristavil je župnik — v resnici ni nič — ter je povedal na to vse natančno. Slednjič je zopet prišel govoriti narodu ter spominjati Dragoslaviča rodoljubnih dolžnosti.

Dragoslavič je še vedno bil isti. Naposled spregovori upornim glasom: „Ne, jaz nočem!“ Izmed krdela zbranih — tam v kapelanovi bližini čuti je bilo jezno izpregovorjeno besedo: izdajalec! Magdica je vsa prebledela. Dragoslavič pa se je že skesal radi svoje odločne izjave ter skrnil obraz med roki in čuti je bilo vsklik: „Moji otroci!“ Sklenivši roki k molitvi vreči se je hotel na kolena pred sodnika in župnika ter ju prositi, da bi ga pustila pri miru.

Magdici so se usule solze. Tresoč se poravnala si je svoje kodraste kostanjeve lase; osramočeno in nesrečno zrla je na očeta. Obraz se ji je nategnul od bolesti.

— Ne — oče — tako ti ne smeš! Saj nisi strašljivec; — jaz te ne bi mogla več gledati, kajti ves svet bi rekel, da si izdajalec, a „strela udari iz višine izdajalca

domovine“. Ne — ne! Ti nisi takšen! Kaj ne, da nisi, ljubi oče? Da, da, oh — ti pojdeš ž njimi, pojdeš v sveti boj, brani kralja, dom in rod. Oh — očka — da, da! — pojdi, pojdi! — To spregovorivši oklenila se je strastno in z obema rokama očeta okolu vratu in ga pogledavala, ki je bila že tako nizke postave, kvišku v obraz; njini plamteči in žarki očesi pa sti — govorili in prosili. Naposled je šepetala tihoma, pospevši se mu prav do obraza, tako, da se je moral tudi on doli pripogniti k njej, na kar ga je pričela milovati in poljubovati.

Pri vsi svoji bedi udal se je Dragoslavič ter se nasmehnil za trenotek.

— O hvala ti, hvala, oče! — vskliknila je, obrnivša se k družbi: Gospoda, moj oče gre v vojak! Obraz ji je bil ves vzplamtel od radosti in navdušenja. Silna ljubezen do domovine jo je razvnela tako, da je zapela: „Rado idi Ilir u vojnike!“ Kolikor župnik, toliko Lacković in kapelan — dá, tudi sodnikova gospa — vsi — vsi sploh so se jej pridružili; listje na stari lipi pa je zatrepetalo valed silne moči njihovih glasov in kljubu mirni, poletni tihoti. Tudi stara cerkvice se je kakor stresla, okna pa so zabiskala.

Vse je prošinilo veliko navdušenje. In celó isti kmetje so nekako veselo in zadovoljno hiteli in vihteli z klobuki krasni deklici nasproti. Tudi gospá Lackovičeva

je bila ginjena tako, da se je zjokala, in dva do trikrat objela Magdico, nazvavši jo „Slovensko vilo“. Naprosila jo je ozbiljno, naj deklamuje Mažuraničevo „Četu“ ali Štosovo: „Kip domovine“.

Dragoslaviča je istotako objelo vseobčno navdušenje ter pričel se je smehljati kakor otrok in kričati: „Živio — živio — vivat!“ in prisegal je, da gre pod zastavo.

Magdica se je iztrgala iz objema gospe sodnikove ter pohitela k očetu ter ga jela vnovič poljubovati in božkati. Bila je ta trenotek polna sreče in ponosa.

Župnik je pričel zopet govoriti, Dragoslavič pa je na migljaj Lackovičev pohitel do koša in v kratkem je priredil pod lipo mizo, na kateri so bili razvrščeni kozarci z vinom ter raznovrstno pecivo. Kmetje pa so sprejemali iz rok v roke barileca (sodčeka). Slavnost je začela in zahajajoče solnce je obsevalo to homersko gostbo z svojo ljubko svetlobo. Župnik in sodnik sta proslavljala Dragoslaviča; jeden kmet pa — pozno zvečer — približal se je k gospodi ter s klobukom v roki nazdravil „gospodu Štefanu“ — a da ne bode živél sam, Bog naj ga poživi z gospo gardo“. Vsi so se gromovito nasmejali tej kmetovi nazdravici, poslednji se je pa splašil samega sebe.

Tako je učitelj Dragoslavič postal gardista. Stara cerkvice pa je v jednem dnevu dala na oltar domovine ne samo

govoli volilcem objaviti poročilo o svojem delovanju.

Gosp. državni poslanec dr. M. Laginja odzval se je temu pozivu z nastopnim govorom:

„Slavna gospôda! Čestiti volilci!

Dragi bratje!

O pomenu današnjega shoda govoril je že gosp. predsednik tolikanj obširno, da bi bila vsaka besedica v tej zadevi od moje strani preveč. — Pozval vas je pa od vseh strani tega okraja, da čujete, kako sem jaz prav za prav deloval v vašo korist. — Ministerstvo je žalibog tako visoko, da ne more stati narod žnjim v vsakdanji zvezi, da mu potoži svoje skrbi, svoje težave in mu izreka svoje želje. Zbok tega si izbira narod svoje poslance, od katerih pa zahteva tudi račun — ker jim je izročil moralčno prokuro ali polnomoč. Moja dolžnost je torej, da Vam polagam ta račun. Moram pa se omejiti na najvažnejše razprave v državnem zboru, da ne bi morda moral slišati očitovanje, da — zapravljamo v državni zbornici. Vi ste meni poverili prokuro. Sedaj stojim pred vami. Sodite torej o mojem delovanju: ali je bilo dobro, ali ne bi bilo moglo biti boljše z ozirom na današnje okoliščine; sodite vi gospôda, volilci in bratje!

Bilo mi je 18 let, ko sem bil dovršil latinske šole. Mati moja želela bi bila od srca, da postanem duhovnik. Poavetovala se je radi moje bodočnosti često s pokojnim našim župnikom, g. Princem. Toda na vse njeno prigovarjanje odgovarjal je čest. g. Princ: „Ti ga ne prisiliš; kar mu je Bog vcrpil, to bode; in temu poklicu treba se je tudi ukloniti.“ — Danes pa, ko vidim toliko častitih duhovnikov, prihitevših semkaj, da prisustvujejo današnjemu zborovanju, sem prepričan, da je imel prav pokojni gosp. Princ; da je je dobro pogodil. Kajti, kar sem storiti mogel, to sem storil, četudi v popolnoma različni stroki, kakor jo je bila želela moja mati. Povprašujem svojo vest, ali sem res izpolnil svoje zvanje, ali sem res služil svojemu narodu — a o tem hočemo baš danes govoriti.

V državni poslanski zbornici je 353 poslancev; naša Istrska pokrajina šteje med njimi štiri, od katerih pa stojita samo dva na naši, na narodni strani. Ostala dva sta v nasprotni stranki. Ako to pomislite, potem bodete umeli, da ona dva ne moreta vsega storiti, posebno, ako vsi ostali ne hodijo žnjima. To pa, kar velja za našo pokrajino, to velja tudi za drugo pokrajino; kakor se godi v naši deželi, tako se godi tudi v drugih.

In zakaj je to? Radi tega, ker je poslanska zbornica krivično osnovana, ker je oni stan, kateri bi moral biti zastopan najjačje, zastopan najslabše, in to je — kmetški stan (Klici: Žalostno!) A kapital in pa veliko posestvo, ta dva sta dobro zastopana in tudi izključno privilegovana. Na temelju sedanjih razprav pa naj se preosnuje volilno pravo. Po mojem osvedočenju ne bode v Avstriji nikdar napredka, dokler ne bodo imeli vsi davkoplačevalci — četudi plačujejo svoj davek samo v krvi — svojih pravic. To potrebo je uvidela tudi vlada, namreč: da ljudje, kateri plačujejo, morajo imeti tudi volilno pravico. Ako bi bil kdo prišel pred več leti in bi bil rekel: dajte še kakim trem milijonom prebivalstva volilno pravico, odgovorili bi mu bili: to je revolucionarec! Danes pa je vlada sama uvidela tako potrebo, ker zna, da ne more računati v potrebi samo na grofice in barone, ampak da mora računati na — narod!

Zbok tega ni se treba bati, da se ne doseže ničesar od vlade, od ministerstev. Prepričan sem, da doživi Istra boljših dnij, to je: spoštovanje našega naroda, našega jezika. Četudi ne na splošno, vidi se vendar že dober početek.

Isto velja tudi o gospodarstvu. Vendar pa smo še daleč od tega, kar vlada obljubljuje. Res je, da smo mi v razmerju proti drugim narodom nezustan

ni narod; vendar pa ima Habiburška hiša svojim zvestim Slovincem in Hrvatom ob Adriji mnogo zahvaliti. Vlada mora toraj vse storiti, da ta narod napreduje in se razvija. —

Prehajajoč sedaj k razpravam v državnem zboru in k svojemu delovanju morem navesti dejstev.

Pri razpravah o proračunu (ko vlada zahteva od poslancev, da ji odobre, kar misli potrošiti za državne potrebačine v prihodnjem letu), spregovoril sem večkrat, ozirajoč se posebno na odnošaje v Istri.

Pravi poslanec v državni zbornici ne sme poznati drugega in se ne ozirati na drugo nego na to, kar on sam pozna in vidi osebno. Pravi poslanec sme le gledati na to, kje se godi krivica in to krivico mora razkriti.

Prihajal sem toraj proračun po svoji slabi moči z računi, knjižicami in tiskoviniami, katere nam je vlada sama dala v roke — in našel sem, da ni res, da smo pasivni, to je, da ni res, da bi vlada izdajala za nas več, kakor ima od nas prihodov. Bolje pa je rečeno: ker so drugi grofi in baroni, daje vlada rajše njim, kakor pa da bi dajala nam. Vprašuj se pri nas le, koliko plačujemo izravnega (direktnega) davka? In na to odgovarja vlada: toliko in toliko se troši za Trst. Kje pa so posamične občinske doklade? A vsi ti davki in doklade iznašajo izvestno manj, nego plačujemo državi na neizravnih (indirektnih) davkih. Država dobiva do 600 milijonov skupno z neizravnimi davki. Kaj pa so ti neizravni davki? To so taki davki, kateri tlačijo najbolj kmetški in delavski stan, to so davki na vsakdanje potrebačine: na petrolej, sladkor itd. Ako je še takó bogata plemenitaška hiša, vendar ne žgé n. pr. na tisoče in tisoče svetilnic petroleja, ampak žgé ga le malo; take hiše pa so le redke; sedaj pa seštejte na tisoče in tisoče kmetških rošbin in pomislite, koliko vse skupaj potrošijo na petroleju, sladkorju, kavi itd., potem bodete še-le prepričani, da nosi doklade — baš kmetški stan. (Tako je!)

Pri razpravi o državnem proračunu govoril sem o Istri sploh. O tej priliki sem rekel, da, četudi država kaj troši za Istro, vendar se ta denar ne troši v našo korist, ampak večinom v našo škodo. (Dobro!) Ako bi vlada gledala samo na deželo, dežela kot taka ne bi bila pasivna. Kajti, kar se troši, ni na korist deželi, ampak le mestom, to je našim — sicer bratom, ali vendar — nasprotnikom.

Vzemimo na primer v boljše razjašnjenje mesto Koper. Ako bi vzeli Koperu kaznilnico, ako bi mu vzeli pripravnico, ako bi mu vzeli šole sploh, — kaj mu ostane? Toliko kakor vam, to je: nič ali pa še manj. (Veselo!) — Vzemimo pa sedaj slučaj, da bi imeli tudi vi kaj, ali da se vam še-le posreči kaj pridobiti, potem — gorjé! Kajti naši italijanski sodeželani so že skozi kacic 40 do 50 let tako razvajani, da bi se jim v vsakem slučaju, ako bi jim vlada kaj odvzela, dozdevalo, da ste jih oropali.

Kar se tiče razmeščenja oblastnj in sodišč, sem tega menenja, da naj bi se razdelil sodni okraj koperski in naj bi se osnovalo še jedno drugo okrajno sodišče. Kje? — Tega jaz ne vem. Seveda bode pa s sodiščem združena tudi davkarija, kajti sodišča brez davkarije ni! (Veselo!). Velika je razlika, ako mora nositi kmet par krvavo zasluženih svojih goldinarjev v davkarijo v Koper, ali pa ako bi jih mogel oddati v davkarijo, njemu bližji, do katere ne bi imel niti četré ure hoda.

Tako pa, kakor so razmere pri vas, take so tudi drugod po Istri. Nikari ne mislite, da vlada postopa istotako z vami, kakor se svojimi „Benjamins“, katere je že razvadila od sile. Radi tega bi bilo na mestu važno narodno zahtevanje, to je: decentralizacija, katera bi bila v velik prospah vse dežele istrske. To pa je tudi naše pravično zahtevanje, katero mora tudi vlada pripoznati.

Ko pa vlada sprevidi, da je naše zahtevanje pravično, ukloni se.

Čestiti volilci! Predvčeranjim in tudi včeraj čul sem v Trstu, da se govori po Istri sploh in tudi tukaj — med vami ne, to vem — v zadevi mitnic: „To je [pa Laginja napravil!“ Jako žal bi mi bilo, ako je to res. Izjavljam pa tukaj javno pred gosp. vladnim komisarjem, da so to govorico razbohnali — kakor se mi je pravilo — ljudje, ki stoje v državni službi. Naglašati moram odločno, da sem pri razpravi o proračunu in sicer tudi pri stavki o mitnicah glasoval proti. (Dobro!) Sami si lahko mislite, kateri mora biti povod takemu govoričenju. V resnici je, da je prišel dotični načrt kacic 8 do 10 mesecov pred mojo izvolitvijo pred državno zbornico. Slučajno pa se je začel izvrševati ta zakon baš o moji izvolitvi. To so poporabili moji nasprotniki, da me sumničijo.

Iz starih listin in iz pripovedanj verodostojnih stavec doznal sem, kako so se nekaj gradile ceste. Ta ali oni župan dobil je nalog, da mora priti ta in ta dan s toliko in toliko ljudmi na ta in ta kraj za gradnjo ceste — drugače bode pa toliko globe, ali pa toliko — šibe. Omenjal sem še, da pri nas voženje ni tako, kakor je v drugih pokrajinah. Naši vozniki često nimajo niti za par goldinarjev vrednosti na svojem vozu, dočim vozniki iz drugih pokrajin prevažajo na isto tako velikem vozu blaga v vrednosti do 40 in 50 gld. in tudi več.

Na tako razlaganje zagrozil se mi je predsednik, da mi odvzame besedo, ako bi hotel nadalje govoriti o tej stvari. — Povdarjal pa sem, da naj bi se ljudstvo, ako že morajo biti tudi pri nas mitnice, kakor po družih deželah, vsaj na drugi strani odškodovalo za ta bremena: uglašali naj bi se n. pr. klanci, uravnavele ceste itd. Vsaka vlada vozi jako slabo, katera noče razumeti, da mora vračati denar, kojega je sprejela po davkih v drugih oblikah.

Govoril sem tudi o drugi važni stvari, to je o zemljišno-odvezni zakladi (ezoneru). V tej zadevi bojim se sicer, da bode že prekasno za marsikoga, kajti mnogokateri posestnik je že uničen po zemljišno-odveznem bremenu. Vendar sem smatral za svojo dolžnost poprijeti so tudi te stvari in nadejati se je, da rešimo, kar se še rešiti da. Dne 11. julija 1892. vložil in izročil sem s poštovanjem moj m drugom in prijateljem gosp. Spinčičem ministerstvu memorandum (spomenico), v katerem sva opisala vso to zadevo in tudi natančno označila, kako bi se moglo odpraviti to breme.

Naš račun stoji tako-le: Do konca leta 1895. morajo biti izplačane vse obligacije odveznega fonda ali ezonera. Potem ne bi bil ta zaklad nič več na dolgu ni na glavni obligaciji, ni na obrestih. Samo državi bi moral še povračati neko storjeno mu posojilo, od katerega pa se ne plačujejo nikake obresti. Ako nam država le količkaj pomore, mogli bi ves račun zemljiško-odveznega zaklada ali ezonera poravnati do konca leta 1895. tako, da vsak posamičnik, ki je kaj dolžan, plača le tretji del tega, kar je dolžan. Ako je n. pr. kdo dolžan 300 gld., zadoščalo bi, da plača le 100 goldinarjev, da se mu dolg izbriše za vedno. Ako pa ostanejo dosedanjí veliki kapitali, računalne se bodo od njih vedno velike obresti in naraščali bodo eksekucijski stroški. In videli bodemo, da je ne le posamičnih kmetov, ampak celih davkarskih občin, katere nikakor in nikoli ne morejo poplačati vsega dolga. O tem sem govoril tudi v državni zbornici. Ko sem pa videl, da g. ministra zadržujejo druga večja vprašanja: uravnanje valute in dr., obrnila sva se s tovarišem Spinčičem do vseh klubov in strank, da nam pomorejo v tem za nas životnem vprašanju, katero ni v nikaki dotiki s politiko in je zgolj gospodarskega značaja in pomona. Podpora pa nam je bila zagotovljena. — Morem vam pa tudi povedati, da mi je

minister ekselencia Steinhach, ko sem ga slučajno srečal v hodniku državne zbornice, rekel, da uvida, da so naša zahtevanja opravičena in naše želje utemeljene. (Dobro!)

Spoštovani volilci! Preobširno bi bilo, ako bi Vam hotel opisavati vse malenkosti parlamentarnega življenja.

Omenjam vam samo z namenito izjavo vlade, tičeče se Istre. — katero izjavo smo jej tako rekoč izvlekli iz ust. — Mi smo sicer tam na Dunaju le mali ljudjé; to pa znajo jako dobro tudi gospôda ministri, grofi in baroni, da smo iz bornih hiš in da nismo prinesli seboj družega kakor — ako Bog da — nekoliko soli v glavi. Ker pa smo se vendar toplo potezali za svojo domovino, ker smo iskreno opisovali naše težnje, naše potrebe; ker smo slikali pomanjkanje pravice in opisovali krivice, ki se dogajajo našemu narodu, našli smo pomoči še celó v poslancu Plenerju, kateri vendar ni naš prijatelj v nobenem smotru. Ta naš politički nasprotnik ustal je v seji dne 15. decembra 1892 leta in rekel: „Ich werde natürlich nicht auf die Rede des geehrten unmittelbaren Herrn Vorredners (Laginja) eingehen; — ich bin auch nicht genug informiert darüber und möchte nur eine ganz kurze Bemerkung machen. — Ohne ein genauer Kenner der Verhältnisse zu sein, scheint es mir wirklich, dass die Länder Istrien und Dalmation tatsächlich vernachlässigt sind und dass Manches von Seite der österreichischen Regierung geschehen könnte, um die wirthschaftlichen Verhältnisse dieser Länder zu heben; ich halte es nicht für richtig, dass Angesichts des Vorbringens einer solchen ganzen Reihe von einzelnen lokalen Beschwerden und Wünschen, wie sie zum Beispiel heute in der Rede des Herrn Abgeordneten Dr. Laginja, ein anderes Mal vom Herrn Abgeordneten Bianchini vorgebracht worden sind und die unzweifelhaft auf die Zuhörer einen gewissen Eindruck machen müssen, von der Regierung niemals geantwortet wird.“ (Naravno ne odgovarjam govoru neposrednega mojega čast. predgovornika (Laginja); — tudi nisem dovolj poučen o tem ter želim le napraviti kratko opazko. — Ne da bi poznal razmere podrobno, vendar se mi dozdeva, da ste deželi Istra in Dalmacija resnično zanemarjeni in da bi se moglo od strani avstrijske vlade marsikaj zgoditi, da se povzdignejo gospodarstveni odnošaji teh dežel; ne vidi se mi umestno, da v ođigled takim dejstvom, kakorane smo čuli danes n. pr. v govoru gosp. poslanca dr. Laginje, drugikrat zopet od g. poslanca Biankinja, kateri morajo na poslušalce nedvojbeno napraviti utis, vlada nikdar ne odgovorja.) Toraj tako je govoril naš neprijatelj Plener. Gospôda! Bolj nego moje besede, zapomnila si je vlada gotovo besede Plenerjeve in popolnoma sem osvedočen, da nas izpričajo prej ali pozneje.

Kot dober kristijan, tudi vem, da človek po besedah sv. pisma ne živi samo od kruha. To se pravi: človek se ne sme brigati samo za telesno svoje blagostanje. To je sicer življenja prvi pogoj, vendar pa je ta pogoj le od danes do jutri. Kakor je prišel, tako more tudi izginiti, kajti „vsakdanji kruh“ more odvzeti vsaki hip dotični, ki ga daje. Toda vsaki državni poslanec ima druge dolžnosti; dolžnosti, katere imenujem „načelne dolžnosti“, katere se tičejo narodnosti in vere. Ako bi prevladale samo strasti, ako srce ne bi imelo občutka, potem bi vse materialno kaj hitro in naglo razpuhtelo. Srce ima in mora imeti svoj plemeniti občutek. Kar je zapustil očé svojemu sinu, ni le hiša, posestvo, živina. Oče zapušta sinu, sin unuku, unuk prunuku v nepretrgani vrsti drag zaklad — in ta je vera. (Dobro! Tako je!)

V državnem zboru se dandanes ne

dotikajo mnogo verskega vprašanja. Vsaj odkar sem jaz v parlamentu, nikdar nisem imel prilike oddati svoj glas v verskih zadevah. —

Ako pa pride čas, da boče v Avstriji treba povzdigniti glas za katoliško vero, gotovo najdete v meni zastopnika za njo. (Živio!) Več, mislim, da ni dolžnost spregovoriti državnemu poslancu.

Kot vaš „oče“ priporočam vam, vzdržavati in gojiti vero. Vaša vera in vaša narodnost mora se ploditi rod za rod, kajti s tem se plemeni narod in se krepi.

Kar pa se tiče naše narodnosti, moram, žal, omeniti, da so zanjo vedno še hudi časi. Da pa pridejo boljši časi, tega se trdno nadejam. Slabim razmeram gledé naše narodnosti v Avstriji pa niso krivi posamičniki, ampak — sistem. Vaši dedje in pradedje prelivali so kri, med tem ko so se gospóda nemški knezi pripravili za malenkosti — v varnosti. Vzlic tej prošlosti pa se zahteva od vsacega izmed nas, da molči — liki žival. Nasprotno pa dobi največ ta, kateri najbolj kriči. (Veslost. Dobro!) — Tako je na primer vprašal pokojni škof D o b r i l a nekđaj z otroci blagoslovljeno mater, kateremu otroku daje največ kruha? — Morda najpridnejšemu? O ne! Onemu, ki najbolj kriči! Ta primera velja pri nas tudi za narode. Naš isterski narod hrvatski in slovenski je majhen — toraj naj kriči, da kaj dobi. (Dobro!) — Toraj kričati moramo ne samo za to, da se nas opazi, ampak zahtevati moramo, da ga ne bode v naših pokrajinah niti jednega javnega uradnika, kateri ne bi razumil našega jezika, bodisi hrvatskega ali slovenskega; kjer koli ima narod javnih opravil, tam naj se govori njegovi jezik! Kako smo tukaj zadovoljni, da se sporazumljamo vsi v našem materinem jeziku, toda žal, da ni povsod tako v naši zemlji! (Žal! Sramotno je!) Zahtevaj toraj narod, da se ti ne puščajo samo ostanki, kateri ostajajo od preobitne mize grofov in baronov, od mize gosposkih narodov, ampak pomisli, da si tudi ti narod, enak onim, ki se gosté pri bogato obloženi mizi!

Res je sicer, da naša zahtevanja niso mala. Gospodom ministrom se to čudno zdi, češ, kaj vendar hočejo ti ljudje? Zelenice, ceste, šole in tako naprej. Gotovo je pa, da moramo zahtevati, česar nam nedostaja. Da smo bili začeli s svojimi zahtevanji že pred kakimi 30 leti, bili bi dosegli do danes že marsikaj. Slednjič nam vlada mora nekaj dati že zato, ker se sramuje. (Živio!)

Ker pa so naše razmere že take, da moramo iskati ob raznih prilikah zaslonbe in somišljenikov, razumeli bode tudi, zakaj se moramo tudi mi oslanjati na katero parlamentarno stranko. Stranka, s katero smo mi, je stranka mladočeska, kajti ista ima enake tožnje, kakor mi, če tudi v večji meri; znjo smo posebno zato, ker zahteva energično, kar jej gre. V parlamentu je že stvar taka, da je treba vsaki stranki iskati prijateljev in zaveznikov. Ako pa smo našli v parlamentarnem življenju stranko, katera išče in zahteva isto, kar zahtevamo mi, s tem pa še ni rečeno, da smo pretrgali zveze z vsemi drugimi strankami. Nasprotno! Ako je prišel kdo od takozvane konservativne stranke k nam, da mu podpišemo kako interpelacijo glede šolstva, poljedelstva itd., bili smo vedno pripravljene v to. Tako smo postopali vedno, postopamo sedaj in bomo postopali v slučajih potrebe. Nasprotno pa postopajo tudi drugi z nami tako. Da imamo mi interpelovati, hodimo tudi k drugim po podpise. S tem je rečeno, da, kar se tiče gospodarstva, nimamo v parlamentu nasprotnikov. Tako se tudi nadejam, da tudi za potrebščine naše pokrajine sedaj ni nasprotnikov, ker uvidevajo

vsi, da je bila ta pokrajina zares za nevarjena in bodo tudi oddali radovoljno svoje glasove, da se pokrajini pomaga.

Gospóda in bratje! Vlada je dolžnost, da nas povzdigne, da nam pomore. V naši pokrajini ste dve narodnosti; vzgajati se vsaka v svoje namere in svoj smoter. Dobro znamo, da pravijo naši Italijani: „Tam je naša domovina, kjer je v kraljestvu 30 milijonov Italijanov“; mi Slovani pa pravimo nasprotno: „Tu je naša domovina, kjer nas je toliko milijonov združenih pod žezlom Habsburgov!“ — Dozdeva se mi, kakor da gledam v bodočnost, ko premišljam o tem, kdo boče v bodočnosti gospodari ob Adriji? — Pomislimo le na narod, ki je toliko pretrpel skozi stoletja, pomislimo le, kako je bil tlačén nekđaj narod hrvatski in slovenski — a vendar se je ohranil. Ta narod mora zopet gospodariti in to od Soče dole do pomorske obali...

V nadeji, da bomo vsi zjedinjeni, da stremimo vsi po jednem in istem cilju in smotru, v kar nam Bog pomoci — to je moj ideal za katerega vresničenje ne poznam nobene nevarnosti, — zanašam se, da storé svojo dolžnost tudi vsi oni, kateri imajo pravo srce v prsih.

S tem prepričanjem zaključujem za sedaj svojo poročilo, izražujoč se pripravljene na pojasnila. Zahvaljujem se čestitim volilem na obilem številu, s katerim so me počastili o današnjem shodu; zahvaljujem se vam za pozornost, s katero ste spremljevali moje skromno predavanje, kakor tudi za zaupanje, katero mi niste skazali danes prvič, ampak vedno in vselej. Zahvaljujem se vam na lepem častnem sprejemu; z eno besedo: zahvaljujem se vam za vse. Živili!

Temu govoru sledili so viharni živoklici. Gosp. dr. Laginja je govoril mirno, izredno zmerno, beseda mu je bila gladka, zlog seveda poljuden in popularen, ker drugič ni mogoče pred tolikim številom priprostega ljudstva. Nečemo trditi, da smo prijaviteli Laginjev govor doslovno, vendar smo se potrudili po svoji vesti, da smo posneli vse glavne misli.

Ko se je navdušenost nekoliko polegla, spregovoril je preč. gosp. predsednik župnik-dekan Kompare kakor sledi:

„Čestiti volilci! Ravno kar ste čuli obširno natančno poročilo o delovanju visokočislane našega poslanca dra Laginje. Izprevideli ste lahko, da se je vsestransko zanimal in boril neutrudljivo za koristi naše dežele. Da ni štedil ni truda ni časa, razvidno je iz poročila, in da se je vselej oglasil ter odločno zahteval, da se tudi nam da to, kar drugi narodi že davno imajo.

Zato gotovo pritrđite sledečemu predlogu: — „Volilci koperskega okraja izrekajo na volilnem shodu v Dekanih 19 oktobra svojemu poslancu dr. M. Laginji svoje popolno in neomejeno zaupanje zahvaleči se mu iz srca za dosedanje njegovo neutrudno delovanje.“ — Živio Laginja!

Odgovor je bil: trikratni gromoviti „Živio!“

Na to se prijavi č. gosp. župnik Gasperšič iz Marezig z vprašanjem na gosp. poslanca, kako se namerja vésti proti bra mb o v s k e m u zakonskemu načrtu?

Gosp. poslanec Dr. Laginja odgovarja takoj: „Slavni zbor! Tega načrta se nisem dotaknil navlašč, da ne bi se moje besede morda razlagale slabo. — Izmed vseh davkov, katere plačuje kmetovalec in delavec, največji je — krvni davek. — A mogel bi kdo oporekati: Saj imamo splošno vojaško obveznost; tudi knezi in grofi morajo v vojsko!

Res je tako! A oni drugi so privilegovani otroci! Oni odslužijo jedno leto kot prostovoljci in potem postanejo častniki ter žive pri vojaki istotako ugodno, kakor doma. Mnogi ostanejo celo prostovoljno pri vojaki, ker jim ugaja lepo življenje in pa bleščeča uniforma.

Pri Tebi, narod moj, je vse kaj dru-

zega. Ako jo dotiraš do počastnika, dosegeš si že mnogo, kajti Ti ne moreš biti jednoletni prostovoljec. — Sodimo toraj to naredbo z našega stališča! Dognano je, da ga ni zvestejšega podanika, kakor sta Slovenec in Hrvat. Ako pa ne bi bili mi za to preosnovno, reklo bi se takoj: Ako ne marate dati vojakov, tudi niste zvestobni. Da; mi moramo dajati vojakov — a to le do neke meje! — Pravice do nabiranja vojske ne morete odrekati niti vi, in nihče drugi. To je pravica cesarjev in kraljev. Oni pa imajo tudi dolžnost, čuvati postave in dežele.

To velja za vsako državo, tudi za konstitucionalno. A v teh imajo s cesarjem pravico določevati poslanci, koliko vojakov je potrebno, kako se obskrbuje, kako se imajo rabiti itd. To je poslanec dolžnost. Moja dolžnost pa je: glasovati proti taki postavi, kajti ona bi pomnoževala davke. Ta postava namerja to, da bi se poleg stalne in rezervne vojske ustanovila še tretja: domobranska vojska, iz katere bi moral domobranec iti isto tako v vojno. Vzemimo slučaj, da ima mladenič upravljati gospodarstvo na domu, ali skrbeti za svojce, a namesto tega mora na dve leti v domobransko vojsko. — Kaj bode z domom? Potem pa mu še porečejo: Saj ni v vojski, saj je samo pri — landwehru!“

Gospod interpelant je zadovoljen s tem odgovorom, in stavi na gosp. poslanca še vprašanje, kako jo namerja ukreniti v zadevi izjemnega stanja v Pragi?

Gosp. poslanec odgovarja: „Slavni zbor! Včeraj sem prišel z Dunaja. Predvečerjem pa sem imel priliko govoriti z dvema poslancema, katera sta o povodu izjemnega stanja, proglašenege v Pragi in predmetjih (tu podaje gosp. poslanec kratek obris vzrokov takozvanim „demonstracijam“ in o izjemnem stanju) v prvi vrsti in direktno prizadeta. Jeden izmed njiju je že nakopičil mnogo gradiva proti vladini naredbi in je tudi predložil poslanski zbornici in to takega gradiva, po katerem mora vsak umni človek priznati, da izjemno stanje ni bilo potrebno. Drugi poslanec pa, Herold, je tako rekoč očaral poslance s svojim govorom in pobil vse vzroke, katera je mogla navesti vlada za potrebo izjemnega stanja. Iz njegovega govora povdarjam posebno njegovo izjavo, s katero je odločno odbil sumničenje, da je mladočeska stranka v zvezi s socialisti, anarhisti in da je proti katoliški cerkvi.

Ta poslanec je dokazal iz svoje beležne knjižice, kako se je pojavil v Pragi nek 20letni mladenič med drugimi mladeniči ter jih podučeval, kako se delajo petarde in o drugih lepih rečeh. In ta mladenič stal je — v službi policije. (Začudenje). — Ako vlada misli krotiti češki narod s takimi naredbami, ne pojde jej za roko, kajti češki narod je krepak in žilav (Tako je!). Dokazano je, da izjemnega stanja proglašiti ni bilo treba, radi česar vam povem, čestiti gospod interpelant in dragi volilci, da — ako bodem kedaj glasoval za kako vladino naredbo, — za to prav gotovo ne bodem!“ (Dobro! Živio!)

Gospod interpelant se zahvaljuje na pojasnilu in vpraša, kako misli gospod poslanec o volilni preosnovi in prosi pojasnila, zakaj se izogibajo slovenski poslanci, posebno kranjski, interpelacijam, podnešenim po gg. poslancema Spinčiču in Laginji?

Gospod poslanec Laginja odgovarja: „Slavna gospoda! Svoje mišljenje o volilni preuredbi izrekel sem že v početku svojega poročila. Kaj pa bi dosegli s tako preosnovno, raztolmačim vam najbolje z izgledom.

Vzemimo slučaj, da je čevljar v mestu, kateri plačuje primerno svoto državnega in izravnega davka, in ima volilno pravico v III. razredu. On si voli svojega poslanca kar neposredno, po lastnem svojem pre-

pričanju. Vi na deželi pa, če tudi plačujete do 50 gld. davka, vendar nimate neposredne volilne pravice. Iskati morate še drugih 500 somišljenikov, in znjimi volite — ne poslanca, ampak še-le volilnega moža. Ta združuje toraj v sebi vse vaše glasove. Vzemimo pa slučaj — Bog nas varuj tega, a vendar, vzemimo slučaj — da bi ta mož svoj glas prodal. Kaj mu morete? Prav nič! Kakšna je ta volilna pravica? Priviligovana so mesta, dežela pa nima nikakoršnih pravic. Ako se že preustroji volilno pravo, naj ima vsak svojo volilno pravico — pa Bog! Vlada je sicer nekaj storila v to, toda vendar smo še daleč do tega. Vlada hodi namreč počasi že radi tega, ker se jej nič kaj ne mudi (Veslost); potem si pa tudi misli, da postanemo preponosni in prevzetni, ako nam da preveč. No, nekaj na bolje pa vendar misli ukreniti vlada, toda — ne za našo korist. Za nas bi bilo le takrat bolje, ako nima samo oče-posednik volilno pravico, ampak tudi sin, kateri je plačal svoj davek v vojaščini, in ako ni bil sposoben za vojaka, ki plačuje svoj davek, takozvano „vojaško takso“. Ako te je vlada smatrala za dobrega nositi puško, ali jej plačevati za to, da si odtegnen tej časti, moraš biti tudi dober za to, da oddaš svoj glas, moraš biti tudi sposoben za volilno svojo pravo“. (Živahno pritrdjevanje). (Konec prih.)

Politični pregled.

Notranje dežele.

Poslanska zbornica. Vladna predloga o izjemnem stanju izročila se je na predlog posl. Kluna v pretres posebnem odelku 24 članov. Zelo smo radovedni, kakova pojasnila boče podati vlada o vzrokih, ki so jo baje „primorali“ proglašiti izjemno stanje, in bode-li svet kaj izvedel o teh „temeljnih“ pojasnilih. K razpravi o tej predlogi bilo bi še pridodati, da je posl. Vašaty zelo ostro govoril proti vladi. Govornik je osobito protestoval proti podtikanju verskih izgrediv. Narod česki je tako napredoval v svojem verskem prepričanju in je poleg tega toli tolerant, da od njega niti ni pričakovati kakih izgrediv proti kateri si bodi veri. Zagrizeni zastopnik spodnještajerskih mest in trgov Forreger se je sicer tudi izjavil proti izjemnemu stanju, a to ne iz ljubezni do pravice in svobode ampak le za to, ker sedanja vladna zadostno ne germanizuje. Ako bi vlada hotela energično ponemčevati, tedaj bi jej rad dovolil vsako sredstvo in bodisi tudi izjemno stanje. Lep liberallec to, kaj ne?! Proti izjemnemu stanju so se še oglasili poslanci Hauck (divjak), dalmatinec Kvekić v imenu Srbov, in Romanczuk v imenu Bukovincev.

Hohenwartov klub izdal je o vladni predlogi za preosnovno volilnega reda to-le izjavo: „Konservativni klub je pripravljen sodelovati pri pravičnem razširjanju aktivne volilne pravice, ki se ozira na avtonomistične principe, glede vladne predloge o volilni reformi pa izjavlja v interesu države in dežel, da ga ne more vzprojeti, kar naznanja predsednik pri prvem branju“. Torej so se vse tri vladne stranke izrekle proti vladnem načrtu, Poljaki kratko in točno, levčarji gostobesedno in konfuzno.

Razprava o volilni reformi prične se menda v ponedeljek. Položaj je sicer zelo kritičen, ker so se vse tri velike skupine izrekle proti tej vladni predlogi. Vendar pa utegnejo imeti prav oni, ki trde, da grofu Taaffe-u je bore malo do volilne reforme, ampak da jo je vrgel v zbornico kot strašilo nemškimi liberalcem, da jih prisili sistem, glasovati za izjemno stanje. Ti skeptiki sodijo namreč, da grof Taaffe umakne svojo volilno reformo kakor hitro mu nemški liberalci in Poljaki zagotovo svoje

glasove za izjemno stanje. Ako bi se vender dogodil čudež, da bi Nemci glasovali proti izjemnemu stanju, potem nam pa je vsekako pričakovati, da vlada razpusti sedanjo zbornico. Ali kakor rečeno: najbolj verjetno je vender-le to, da se konečno sporazumejo Nemci s Taaffe-om in potem doživimo zopet jedno tistih slav- nih avstrijskih posebnosti. No, čemo videti!

Organ kluba Poljakov, „Gazeta Narodowa“ povdarja, da je dolžnost poljskega kluba glasovati proti vladni preosnovi volilnega reda in to brez obzira na slučajne nasledke. S tem naj poljska stranka dokaže vladi, da sa ne daje zlorabiti v politiške poskušnje, katere morajo biti pogibeljne za vse stranke. — Uboga vlada! Še celó tvoji ljubimci te v zadregi trdosrčno ostavljajo! Res ni več hvaležnosti na tem svetu!

Mestni zastop Ljubljanski vsprejel je v svoji zadnji seji nastopno resolucijo mestnega svetovalca Ivana Hribarja: Mestni zastop stolnega mesta Ljubljana z veseljem pozdravlja zakonski načrt, kateri je c. kr. ministerski predsednik predložil državnemu zboru glede volilne reforme, ker je prepričan, da bode ta načrt, ako zakon postane, podlaga za nadaljne razprave glede take volilne reforme, katera bode vsem državljanom enakomerno omogočila udeleževati se ustavnega življenja.

Dne 18. t. m. odpotoval je minister predsednik grof Taaffe v Budimpešto, kjer je poročal cesarju o politiškom položaju.

O zaključku seje dne 18. t. m. izjavil je državne zbornice predsednik, da se mora končati razprava o zavarovanju delavcev še danes, da začne dne 23. prvo čitanje volilne preosnove.

Dunajska vlada pogajala se je dne 18. t. m. s trentinskim klubom o glasovanju za izjemno stanje v Pragi. — Govori se, da hoče vlada prodreti z domobranskim preosnovnim zakonom še pred razpustom državnega zbora. Nova zbornica bi se sešla še pred koncem tekočega leta.

Iz Gradca prinaša „Tagespost“ vest iz „dobro poučenih krogov“, da vlada ne namerja sklicati letos deželnih zborov.

Poslanska zbornica Ogrska praznuje sedaj. Tudi na Ogrskem je položaj zelo zmeden: jedni trdijo, da je krona pritrdila civilnemu zakonu, drugi trde nasprotno. Ako krona ne pritrdi temu zakonu, za koji se je vlada zavezala častno besedo, bode moralo vsakako odstopiti sedanje ministerstvo.

Vnanje države.

Ruska carska obitelj vrnila se je dne 18. t. m. iz Kodanja v Peterburg.

Ruski prestolonaslednik se je baje zaročil se svojo sestričino, angleško princezino, hčerjo angleškega prestolonaslednika princa Valeskega. Stara je ravno toliko kakor on.

Vsprejem ruskih gostov v Parizu je bil velikansk; nad 700.000 ljudij jih jih je pričakovalo. Celó po strehah in dimnikih tičali so ljudje. Pred hišo, kjer je nastanjen „Cercle militaer“, stalo je ves dan na tisoče ljudij, ki so vedno klicali ruske častnike. Ti poslednji so se zahvaljevali z balkona doli in peli z judstvom maršeljze in rusko himno. Zvečer je bila razsvetljava, kakoršne še ni videlo mesto Pariško.

Včeraj je bil sijajen baaket, pri katerem je napil predsednik municipalnemu svetu ruski domovini, sestri francoske domovine. Po banketu je bil mirozov z velikanskimi ovacijami.

Zelo zanimivo je opazovati, kako silo prikrivajo Nemci svojo jezo v očigled vsem sijajnim dokazom francosko-ruskega prijateljstva. Noreca bi se radi delali iz Francuzov, smešili bi jih radi, a na vselnjih dovtipih videti je vender-le — jezo. Sicer pa treba pripoznati, da imajo mnogo

vzroka jeziti se in — bati se. Kolika razlika mej položajem z leta 1870. in danšnjim! Takrat je stala Rusija na strani Nemčije, danas stoji na strani njenih nasprotnikov. S to premembo v odnošnjih mej Rusijo in Francijo promenila je se vsa evropska konstelacija: poteptana in zasramovana Francija danes je polna zavosti za bodočnost, objestna in zmage pijana Germanija pa išče pomoči — v Italiji, v oni gladni Italiji, koja niti sama sebi ne more pomoči in priti v okom nezogibnemu gospodarskemu polomu. — Tepena Francija je dobila zaveznika v Rusiji, Nemčija pa se poslužuje onemogle Italije za razne prazne in nepremišljene provokacije: v tem tiči razlika mej nekdanj in sedaj. Zato pa se jako motijo Nemci, ako menijo, da se slabimi dovtipi oslabijo utis, kojega so napravili na ves svet prisrčni pojavi rusko-francoskega prijateljstva. In ako še pripomnimo, da to prijateljstvo blagoslovlja prosvetljeni glavar cerkve katoliške, potem mora uvideti ves svet, da ima Nemčija presneto malo vzroka, delati dovtipa o prijateljstvu dveh mogočnih — narodov.

Giollitti imel je dne 18. t. m. v Droueru svoj od vseh italijanskih strank toliko zaželjeni politiški govor. Kritikoval je pred svojimi volilci nekoliko prejšnje ministerstvo, govoril o zloglasni bankarski zadevi, opetoval program sedanjega ministerstva in se obrnil potem na pretresovanje zunanje politike italijanske. O tej je omenil, da se naslanja na neposredne zveze, katere sa jamčujejo mir. Tej zvezi je bila in ostane zvesta Italija. Sploh je bil njegov govor izredno demokratiškega in protiklerikalnega značaja, zbok česar ni čuda, da ga italijanske novine prehvaliti ne morejo.

Različne vesti.

Nj. ces. in kr. Visokost nadvojvoda Fran Ferdinand d'Este dospel je dne 18. t. m. na Dunaj. Prebivalstvo ga je presrčno pozdravljalo.

Iz državnega zbora. V včerajnji seji so razpravljali o vladni predlogi glede podpore onim krajem na Českom, ki trpe veliko bedo. Vladni zastopnik je izjavil, da treba počakati poročila o letošnji letini, predno se predložijo konkretni predlogi. Zbornica je sprejela predlog odseka, s kojim se pozivlja vlada, da predloži primerne predloge, in pa predlog poslanca Tausche-a, da se takoj postavi v proračun neki znesek kot brezobrestno posojilo tistim krajem, ki trpe veliko bedo. — Trgovinski minister je predložil zakonski načrt v podporo trgovinski mornarici. — Vojni odbor je soglasno vsprejel novo domobransko postavo.

Nesramna obrekovanje. Italijanska stranka istrska je padla že tako nizko, da si ne ve druge pomoči, nego laž in obrekovanje. Ker pa ima laž, kakor znano, jako kratke noge, menimo, da se bliža za to stranko velikimi koraki trenotek vaeobčega poloma. Razna znamenja kažejo že na to. Mej njimi samimi zavlada je popolna zmešnjava, tako, da so pričeli proganjati drug drugega. To je tudi vzrok, da je ponehala izhajati zloglasna poreška „L' Istria“.

In v vsej tej bedi posegli so pod desparatnem sredstvu laži in obrekovanja v borbi proti našima poslancema. Iz poročila g. dra. Laginja je posnamejo lahko čestiti čitatelji, da lahonski brezvestnoži — faloti je rekel dr. Laginja — trošijo grdo laž, da je le ta poslanec kriv, da imamo po Istri mitnice. Skoro še bolj neumna je pa druga laž, da je namreč le dr. Laginja kriv, ako finančne oblasti ne dopuščajo kuhati žganje kolikor in kakor bi hotelo ljudstvo. — Stranka, ki se poslužuje tako nepoštenih sredstev, je pač obsodila samo sebe, in ne za sluzi niti našega polnilovanja, ampak le najgloblje — zaničevanje.

Pogoreli so! Čujemo, da se v laško šolo, koja je po vsej nepotrebi ustanovila „Lega nazionale“ v Sv. Križu, ni vpisalo niti deset otrok, in to pri vsej strastni agitaciji. Po tem vspehu more razsoditi vsakdo, da je bila ta šola čisto nepotrebna in da šolam laškega šolskega društva nikakor ni namen skrbeti za laške otroke, ampak loviti naše. Ker pa se tako namere ne strinjajo s pisanimi pravili imenovanega društva, bila bi vladi sveta dolžnost, nekoliko pozorneje gledati na prate tej slavni družbi. Ako hoče, se lahko uveri slavna vlada, da so pisana pravila „Lega nazionale“ le na videz, mej tem, ko jej je resnično načelo vse drugo, narodu slovenskemu sovražno. Italijančenje tržaške okolice ni v korist države in po takem jej je škodljivo tudi delovanje laškega šolskega društva.

Mestni svet Tržaški je imel predsinodnjem svojo sejo. Po prečitanju zapisnika zadnje seje prešli so takoj k volitvi verifikacijskega odseka za dopolnilni volitvi. Za volitev II. razreda v mestu potrdil se je prejšnji odsek, ki je posloval za obče volitve, dočim se je za dopolnilno volitev III. okraja okolice izvolil nov odsek, ker je mestni svetovalec Gorjup zahteval, da se v ta odsek voli jeden okoličanski svetovalec, zmožen slovenščine. Voljeni so bili na to: Mrak, dr. Rusconi, dr. Janovitz, dr. Consolo in Mauroner. Ne vemo, kateri teh svetovalcev je zmožen slovenščine — baje je to gosp. Mauroner.

Za popravljena v ubožni hiši in za nabavo dveh parnih kotljev dovolila se je svota 9304 gld. 6 kr.

Predlog municipalne delegacije, da se na deškem oddelku ljudske šole Ferriera otvori VII. razred, se je odobril.

Za tem se je pričela razprava o predlogu šolskega odseka, da se otvori na istrski cesti jedno mestno otroško zabavišče. Svetovalec Sancin je poprašal, ali se bodo otroci slovenske narodnosti, bivajoči v tistem okrožju, poučevali v materinem slovenskem jeziku, kajti sicer ne bi mogel glasovati za ta predlog. Na to je izjavil asesor Slovcovich, da bodo v tem zabavišču, kakor v vseh drugih mestnih zabaviščih, italijanski jezik izključljivo poučni jezik. Dr. Sancin izreka svoj protest proti temu atentatu na slovensko narodnost. Predlog se je seveda vsprejel z vsemi glasovi, izvzemši glasove okoličanskih svetovalcev. Slava „pravičnim“, „zmernim“ in „patrijotiškim“ „konservativcem“! A naj le malo potrpe: tudi njim pride dan plačila.

Istotako se je vsprejel predlog, da se štirirazrednica v Gvardijeli popolni z jednim razredom.

Temu zopetnemu dokazu brezmejne požrtvovalnosti in radodarnosti za italijansko šolstvo sledil je zopet dokaz mačehovske skrbi mestnih očetov za slovensko šolstvo. Vsprejeli so namreč z vsemi glasovi — torej tudi s konservativnimi — proti glasovom slovenskih svetovalcev predlog šolskega odseka, da mestni zastop ne odpošlje svojega zastopnika k razpravam o prošnjah za osnovo slovenskih šol v Trstu. In z istimi konservativci, ki se svojimi glasovi dosledno pomagajo tlačiti naše skromne zahteve, naj bi bili mi vlekli na jedni in isti vrvi pri volitvah? Potem bi bili podobni ljudem, ki kopljejo svoj lastni grob.

K predlogu šolskega odseka, da se za otroke slovenske narodnosti na italijanskih oddelkih v Barkovljah uvede počeni s II. razredom slovenščina kot učni predmet, govorita mestna svetovalec Dollenz in dr. Sanzin. Poslednji je izrazil željo, da bi se slovenske deželne šole uredile tako, da bi se prvi splošni pouk podajal otrokom v materinem jeziku in da bi se še le pozneje pričelo z drugimi jeziki. Predlog šolskega odseka se je vsprejel.

Prošnja ravnateljstva mestne višje

realke, da bi se za V. razred odprla vsoprednica, se je odklonila z malo večino.

Ko so se dovolili še nekateri drugi mali stroški za šolske potrebe, zaključila se je ta znamenita seja.

Iz Trsta se nam piše: V sredo dné 11. t. m. sem zahteval na kolodvoru v Sežani vozni listek iz Sežane v Trst. Na moje slovensko vprašanje se zadere dotični uradnik nad menoj: „Was?“ Ponovim mu vprašanje dvakrat, trikrat. Na to zarohni še bolj osorno: „Also was wünschen Sie?“ Jaz zopet slovenski, a on: „Ich verstehe Sie nicht“. Prosim ga, naj mi da knjigo za pritožbo, na kar me zavrne: „Kommen Sie herein zu mir!“ Potrkam, vstopim. On pa se zopet zadere: „Was suchen Sie hier?“ Ko zopet zahtevam knjigo za pritožbo, pravi, da je ni; in ko mu rečem na to, da želim govoriti z načelnikom postaje, mi odgovori, da je to on sam (kar pa bajé ni res), kakor me prijatelj uverava. Govoril je z menoj kolikor se dá osorno, trdeč, da je Italijan in da ne razume tega jezika. — Tako se je godilo meni ponižnemu Slovencu, na slovenski zemlji, v slovenski Sežani. Menim pa, da bi uprava južne železnice morala imeti vsaj toliko obzira do narodnosti one zemlje, po kateri teče železnica, da bi nam ne nastavljala uradnikov, ki nas ne razumejo in — ne spoštujejo.

Uzoren učitelj slovenske šole. Šolski nadzornik obiše slovensko šolo v spodnji okolici. Ko je vstopil v neki razred, ustali so otroci in ga pozdravili, glasno rekoč: „Buona sera!“ Nadzornik povpraša zaudjeno učitelja: „Kako je to, da učenci v slovenski šoli pozdravljajo v italijanskem jeziku?“ — „Temu se otroci doma privadijo“, odgovori vrli vzgojitelj slovenske mladine. — Ali ker se mu je zdelo, da se še ni dosti osmešil, priobčil je ta dogodek kot poseben vspeh svojega vzornega poučevanja v nam celo sovražnem časniku „Il Mattino“, iz kojega posnemamo to zanimivo črtico. — A sedaj pa vprašamo: Čemu li učitelj razkriva svojo sramoto? Zakaj ne dostavi takošnim svojim člankom svojega slavnega imena, da bi ga okoličanski Slovenci zamogli spodobno častiti in da bi mu kdo včasih ponudil ščepico šegetajčega duha iz svoje „tobačnice“.

Iz Pazina se nam piše: V gostilni g. Jakoba Geržetiča se je 16. t. m. vočer v veseli družbi Slovencev in Hrvatov nabralo 1 gld. 41.5 kr. za „Družbo sv. Cirila in Metoda“.

Svotica se Vam pošilja s prošnjo, da jo oddaste na pristojno mesto ter blagovolite to objaviti v cenjenem listu „Edinost“.

Zajedno pozivljamo onega gospoda, kateremu se je na dan 2. t. m. v ravno isti gostilni in v isti namen vročila svotica denarja, da jo izroči na pristojni kraj in da to objavi v prihodaji štev. „Naše Sloge“.

Ker smo že pri tem, dovolite, da priporočam gori omenjeno gostilno slav. občinstvu. Gosp. Geržetiča, koji je prav narodnega značaja, pa obžalujemo zaradi nesreče, ki ga je zadela dne 15. t. m. Geržetiča, vračajočega se proti večeru iz vasi Gradina, kamor se je bil podal po vinski kupčiji, in jahajočega mirno svojega konjiča, je namreč nekdo napal zavrtno na blizo pol pota Gradina-Čerovlje. Lopov ga je sunil v desno ledje, najbrže z nožem, ter telesno poškodoval.

Upamo, da naša pridna c. kr. žandarmerija kmalu pride na sled hudobni roki. Narodnjak.

Nova brzajavna postaja, združena z omejeno pošto, odprla se je v Ronkih pri Trziču na Furlanskem.

Pravoslavna občina v Trstu. Cesar je dovolil, da nosi tukajšnja pravoslavna občina službeni naslov: „Srbsko vstočna občina“.

Nova zdravnik. Dr. Fran Schaffler in dr. Parid Candioli sta dobila dovoljenje vrata v Tržaški občini zdravniško prakso.

Črna vojska. Mestni magistrat pozivlja — seveda v italijanskem oklicu — vse leta 1873, 1872 in 1871 rojene, v Trstu stanujoče moške, da se pridejo tekom novega meseca vpisat v črno vojsko na magistrat, vojaški oddelek, III. nadstropje. Kdor ne bi se prišel vpisat brez tehtnega vzroka, obsojen bude na denarno globo od 5 do 100 glid., odnosno na 1 do 20 dni zapora.

Kolera na ladiji. Grozne vesti prihajajo o vožnji italijanskega parnika „Remo“ v Brazilijo in nazaj. Ko je dospel parnik pred Rio de Janeiro, bilo so štirje popotniki na parniku oboleli. Braziljska vlada zbok tega ni pustila parnika v pristanišče, ampak vojna ladija ga je preskrbela z živežem in ogljem ter ga spremila na široko morje. — Ko se je parnik nspotil nazaj v Italijo, pojavila pa se je kolera. Razsajala je takó, da je umrlo, ko je te dni parnik dospel pred pristanišče v Asinari, že 90 oseb za kolero! Izvzemi tri mornarje, so umrli vsi popotniki. Parnik mora ostati dolgo časa pred Asinaro v opazovanju.

Pazite na otroke! 7-letni Anton Furlan, sin težaka, stanujoč v hiši št. 10. ulice Prolasar v starem mestu, padel je raz okno v II. nadstropju svojega stanovanja. Udaril se je močno ob glavo, a tudi si je pretresel možgane. Odnegli so ga v bolnico.

50.000 goldinarjev je glavni dobiček velike in omostake 50 nč. loterije. Opozarjamo naše čestite čitatelje, da se bude vrátilo žrebanje že 26. oktobra.

Narodno-gospodarske zadeve.

Okoličani, kmetje, kedaj se zganemo?!

Blizo dve leti je minulo, ko so se bili izbrali dobrotniki tržiškega okoličana v posvetovanje, je-li bi se ne dalo ustanoviti gotovo najvažnejše društvo za okoličanskega kmeta — „Kmetijsko društvo“. Prizadevanje tudašnjih rodoljubov se ni presrečilo, kar je gotovo obžalovati.

Ko sem čital pred dvemi tedni v cenjeni „Edinosti“ članek o narodnih društvih v okolici in Trstu, razvidel sem, da ima tržiška okolica raznih društev in po vsej pravici je rekel pisec istega članka, da nam manjka samo še kmetijskega društva, katero bi bilo za okoličanskega kmeta gotovo največje koristi.

Res je sicer, da se večina tržiških okoličanov ne peča samo le s kmetijstvom; ali vendar ima skoro vsak okoličan kosček svojega vinograda, svoje njive, katero obdeluje.

Zalibog, da je že marsikak okoličan, kar je nekaj let sem, opustil obdelovanje svojega vinograda, polja, z izgovorom: sedaj so prišli drugačni časi, ljudje so bolj hudobni, radi česar Bof več ne daje do-brot, in zemlja je vsa izvoljena, tako, da ne more več roditi, kakor je nekdaž“.

Ako bi imela tržiška okolica svoje dobro urejeno kmetijsko društvo, potem bi kmet gotovo ne govoril kaj takega, kajti omenjenega društva dolžnost bi bila, poučevati kmeta ter ga nagovarjati k vstraj-nemu delu.

Imamo sicer v Trstu kmetijsko društvo „Societa Agraria“, katero je podpirano izdatno od vlade, ali to je italijansko, ter uraduje v jeziku, tržiškemu okoličanu neumljivem; ono pošilja svoje predavatelje v tržiško okolico, kateri menijo, da predavajo kakim Furlanom, došlim sem iz slavne polen-tojede Italije. Da okoličan razume take pre-davatelje kakor „zajec na boben“, ni treba dokazovati; pa saj se vidi tudi iz tega, ko-liko poslušalcev imajo navadno med oko-ličani take predavatelji. Jedenkrat na leto spravi se tudi ves odbor — in morda še nekateri drugi udje sl. društva — v zgornjo tržiško okolico, kjer se navadno dobiva dober teran. K večemu kaže se ra-dodarna gospoda omenjenega društva s tem, da podeli ob času volitev svojim podvržen-cem v okolici kakega bika ali podeli morda kako malo podporo — in to je vse dru-štveno delovanje. Pač, še nekaj mi je

omenjati, in to je, da izdaje to vesoljno neznano in veleslavno društvo svoj kme-tijski list, kateri je čitan gotovo le od tiskarja, ki ga tiska in od urednika; to je toraj vsa dobrota, katero uživa okoličanski kmet od omenjenega laškega društva.

In Vi dragi okoličani, trpite kaj ta-cega, Vi kmetje rodoljubi, je-li se ne zga-nete? Ali ni moža v okolici tržiški ali v Trstu, ki bi se lotil dela? To je velik greh, da spimo, da si ne pripomoremo sami, dekler je čas. Saj smo ustanovili polno drugih društev, zakaj bi ne takega, katero bi koristilo okoličanu materjalno, moralno in slednjič tudi v narodnem ob-ziru? Mi Slovenci imamo lepo število do-brih knjig in listov, govorečih o kmetijstvu, ali tržiški okoličan vè toliko za-nje, ko-likor za lanjski sneg. Koliko bi koristilo tedaj enako društvo okoličanu s posejva-njem takih knjig, listov itd. ter mu ka-zalo, ga učilo, kako se ima ravnati po istih. Mož, kateri bi ljudstvo poučevali, nam gotovo ne zmanjka v prihodnje.

Kako naj obdeluje okoličan svojo zemljo, ko vidi, da ne izhaja s tem, da ne more preživeti ne sebe ne svoja družine?! In zakaj ne more izhajati? Na to vpraša-nje je prav lahko odgovoriti: on ne more in ne zna konkurirati s pridelki iz drugih dežela.

Navadno se drži okoličan pravila: „kar me je naučil oče, kakor je delal oče, tako hočem delati tudi jaz, kajti do-bro vem, da dokler smo delali tako in tako, so je boljše živelo kakor sedaj“; ali po domače rečeno: okoličanski kmet dela še vse na kamen. Kako naj konkurira z izobraženimi, učenimi kmeti, kako s tujim blagom? In ako hočeš dopovedati kmetu, poskusi že to tako ali tako, smejal se ti bude gotovo in rekel: kaj voš ti, jaz delam že toliko in toliko let, in ti, ki le komaj čitaš iz knjig, hočeš mene učiti. Kmet pa ne vè, da ima človek, kateri se je učil kmetijstva in se bavi s istim mnogo lastnih skušenj, ter da je slišal veliko iz ust skušenih in učenih mož.

Kaj pa sedaj, bratje okoličani, ko se bliža nevihta nad naše glave? Gotovo se zanaša vsakdo izmed Vas le na trgateg, na vinski pridelek, s katerim mu je po-plačati potem svoje dolgove. In ta pridelek žuga nam uničiti ista trtna uš, katera je opustošila že cele dežele, velike vino-grade. Vsakdo je lahko črnil v tržiških listih statistiko sl. namestništva, s katero se naznanja, kateri okraj, kateri deli oko-lice so že okuženi (inficirani) po trtni uši. Malo da ne vsa tržiška okolica preplavl-jena je po temu mrčesu, kateri je začel polagoma uničevati prelepe naše vino-grade. Okoličan pa se ne zmeni niti zato, smeje se, ako mu govoriš o trtni uši. Ali v par letih ne bude več tako; potem še le začeli bodo se pripravljati na tega ljutega sovražnika, ali bojim se, da bude že prepozno. Nekateri okoličani so jeli res slušati nasvete zavednih mož ter začeli so se pripravljati se sajenjem amerianskih trti proti temu škodljivemu mrčesu, ali malo jih je takih. Kakor rečeno: mnogo dela čaka kmetijskega društva, ako se ustanovi, kar bi bilo gotovo največjega pomena.

Na delo torej okoličanski veljaki, na dele! Ustanovimo si kmetijsko društvo, naj si bude s sedežem v Trstu ali okolici. Pokažimo, da nam je mar za blagor oko-lice, za okoličanskega kmeta; da tu pri nas ni mesta za italijanska kmetijska društva, kajti okolica je bila in — tako vsaj upamo — bude slovenska. Slavna vlada pa bude gotovo blagovoljno podpirala naše društvo ter odtegne podporo nepotrebemu laškemu društvu, s katero se kupujejo le biki ob volitvenih časih.

Želeti bi bilo, da se poprime slavno politično društvo „Edinost“ tega važnega vprašanja ter naredi s tem velik korak v prid okolice ter nje prebivalstva sploh.

Zganite se tedaj okoličani-veljaki, na delo, dokler je čas!

Ivan S. Fojačev.

Gostilna „Štoka“, staroznana pod ime-mem „Belladonna“, nom „Belladonna“, poleg kavarno „Fabris“, priporoča se Slovence-m v mestu in na deželi. Točijo se izborna vina, istotako je kuhinja izvrstna. Prodaja tudi vino na debelo, tako meščanom, kakor na deželo. Cl.

Mlekarna Frana Gržine iz St. Petra na Notranjskem (Via Campanile v hiši Jakoba Brunnerja št. 5 (Piazza Ponterosso). Po dvakrat na dan fršno oprano mleko po 14 kr. liter no-dosredno iz št. Petra, sveža (fršna) smetana.

Gostilna Josipa Katalana v Rojanu, „Pri dvanajstih murvah“, pri-poroča se slavnemu slovenskemu občinstvu za obilen obisk. — Točila se bodo samo do-mača izvrstna vina. 104-3

Prodajalnica

Jedilnih stvari po jako nizki ceni. Prodaja **Jožef Cerne** Piazza della Caserma št. 1 (uhod Via Ghoga). Cl.

Gostilna „Alla Vittoria“

Petra Muscheka, v ulici Sorgente (Via Torrente št. 30) toči izvrstna vina in prirejuje jako okusna jedila. Prenočišča neverjetno v ceno. Cl.

Kavarni „Commercio“ v ulici Caserma, glavni shajališči tržiških Slo-venov vseh stanov. Na razpologo so časopisi v raznih slovanskih jeziki. Dobra postrežba. — Za obilen obisk se priporoča Anton Sorli, kavarnar.

Martin Krže, Piazza S. Giovanni št. 1, ima trgovino z mnogovrst-nim lesnim, železnim in lončnim kuhinjskim orodjem, platenino itd. Cl.

Gostilna „Alla città di Graz“ Via Gep-poleg kavarno „Universo“ priporoča se Sloven-cem v mestu in na deželi. — Točijo se izvrstna vina, in je izvrstna tudi kuhinja — Gostilna je odprta do polnoči. Z odličnim spoštovanjem **JAKOB KUMAR** Cl.

E. Šverljuga, brivno v ulici Sta-dion št. 1, priporoča se p. n. slovenskemu občin-stvu za blagohotno obiskovanje. Cl.

Josip Kocjančič, Via Barriera vec-chia št. 19, trgovina z mešanim blagom, moko, kavo, rižen in raznovrstnimi domačimi in vnanjnimi pridelki. Cl.

B. Modic in Grebenc, na voglu Via St. Giovanni in Via Nuova, opozarjata zasebnike, krčmarje in č. duhovščino na svoje zalogo porcelanskega, ste-klenega, lončnega in železnega blaga, podob in kipov v okrašenju grobnih spomenkov. Cl.

Anton Počkaj, na voglu ulice Ghoga in Cecilia, toči izvrstno domače žganje; v tabakarni svoji — ista hiša — pa prodaja vse navadno potrebne nemško-slovenske pošne tiskaniče. Cl.

Franca Potočnika gostilna „Andemo de Franz“ v ulici Ireneo se priporoča slavnemu občinstvu. Toči izborna vina in ima dobro kuhinjo. Cl.

ROJANSKO POSOJILNO IN KONSUMNO DRUŠTVO vpisana zadruga z omejenim poročtvom v Rojanu pri Trstu priporoča slavnemu občinstvu svojo bogato pre-skrbljeno

prodajalnico jestvin

(v ulici Belvedere št. 3)

pristopno zadružnikom in nezadružnikom, koji prvi so deležni letnega čistega dobička. Priporoča tudi svojo

društveno krčmo v Rojanu

(poprej Pertotovo)

10 minut oddaljeno od mesta, z obširnim senčnatim vrtom in dvomi dvoranami, kjer se točijo izborna domača vina, teran, pivov, steklenicah itd. Točna postrežba z gor-kumi in miznimi jedili.

Novi člani

so še vedno sprejemajo ob **trdnih urah** vsak četrtak od 6—7 ure zvečer in ob nedeljah od 9—10 ure predp. 104—32

Učenjaški prvaki

(Znamka tovarne.)

ŽELODEČNO TINKTURO

lekarničarja 16

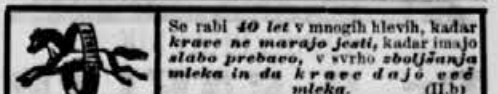
G. Piccoli v Ljubljani.

Tako odlikovanje je najboljšje spriče-valo temu dietetičnemu sredstvu, katero je splošno cenjeno zbok svoje popolnosti, kajti krepuje želodec in ga ohranjuje zdravega, pospešuje prebavljanje in izpražnjevanje. Razpošilja je pripravitelj G. Piccoli v Ljubljani proti poštnemu povzetju. Škatlja z 12 steklenicami stane f. 1.35; z 55 f. 5.26 in je baš poštni omet 5 kg. Poštno plača naročitelj. — Prodaja se po 15 nč. stekl. v vseh tržiških in isterskih lekarnah.

Dominik Lušin

v Kopru

priporoča svojo veliko zalogo razno-vrstno losenine, kakor:
trame, žagance, morale, dile, pa tudi opeko, apno, pesek itd.
Naročila izvršujejo se točno in po naj-nizji ceni. 104-1

Se rabi 40 let v mnogih klevih, kadar krase ne marajo jesti, kadar imajo slabo prebavo, v svrhu zboljšanja mleka in da krase dajo več mleka. (Ilb)

K W I Z D I N
Kornenburški
redilni prašek za živino
osebito konje, rogato živino in ovce.
Cena škatlji 70 kr., polovici škatlji 35 kr.

Dobiva se v lekar-nah in drogeri-jah Avstro-Ogrske.
GLAVNA ZALOGA:
Fr. Iv. Kwizda
c. in kr. avstr. in kr. run. dv. založnik, okrožni lekar Kornenburg, Dunaj.

Paziti je na zgornjo varstveno znamko in zahtevati izrecno **Kwizdin Kornenburški redilni prašek za živino.**

Jako zanimivo!!

Z htovajte zanimivi katalog velezanimivih knjig in slik proti vpošiljavi 15 nč. v poštnih znamkah. **Fischer & Co., založništvo, Amsterdam (Holandija).** 10-4

POZOR!

Podpisani priporoča svojo v via Nuova št. 27 ležečo

trgovino z manifakturnim blagom

(prej Ivan Milič) ter da v istej prodajam raznovrstno volneno blago, kakor tudi židane in volnene robce 52-28 **M. Milič.**

Alojzij Suppanz

urar, Corso štv. 39. 90-104
Prodaja in popravlja ure.

C. kr. dvorna lekarna

Ivana Mizzana

VIA CAVANA V TRSTU.
Podpisani naznanja sl. občinstvu, da je prevzel gori omenjeno lekarno od dedičev p.k. Benodetta Vlach-Minussija, priporočajoč se najtopleje in ob-ljubljivo natančno postrežbo z umerjenimi cenami. Članom „Delalskega pedpornega društva“ pa naznanja še posebej, da mu je odbor istega dovolil „prejemati recepto od njih v slučaju, ako njim kakšno društvena zdravnika predpišata. Za slučajno lekarske potrebe se priporoča 104-10 **Ivan Mizzan.**

Jak. Klemenc

TRST
Via S. Antonio št. 1.
priporoča častitim svojim odjemnikom in slav-nemu občinstvu

ново prispelo blago za moške in ženske obleke, volnene robce in platen zavratnike, spoznjo kitlje platen in iz štofa, ogrinjala iz flanel, barhent beli, sivi in raznobarvan, maje, spodnje hlače iz volne in kotonine, nogovice vol-ne in iz kotonine, rokavice, flanel za obleke, srajce bele in v raznih barvah, ovratnike, za-pestnice, židane zavratnike za moške, dežnike, židne robce, šepice, volnene komaše, volno za nogovice, kožuhalino in mufo, kakor tudi vse ostale predmete za pouk v ročnih delih v šolah po najnižjih cenah. Pri vseh naročbah zagotavlja točno in pošteno postrežbo. 44

Tinct. capsici compos. (PAIN-EXPELLER)

se prireje v Richterjevi lekarni v Pragi (v zalogi odlikovane lekarni Praxmarer v Trstu, P. Grande) obče poznano bolečine ublažujoče drgjanje, dobiva se po večini lekarn v steklenicah po glid. 1.20, 70 in 40 kr. Pri kupovanju treba biti previdnim in je vsprejeti le take steklenice kot pristne, ki so previdene z „sidrom“ kot varstveno znamko. Osrednja razpošiljalnica: **Richter's Apotheke z. Goldenen Löwen. Prag.** 43-36

Poznani

prašek za zobe

prof. dra. Halderja

je najbolje sredstvo v obvarvanje zobov pred nesnago, ki jih čisti brez da se dotekne njih steklenine. — Škatljice po 30 in 50 nč. se dobivajo izključno v odlikovani

lekarni Praxmarer
(„Al due Mori“)
mestna palača — Trst.

KDOR NE VERUJE

naj pride pogledat, da se prepriča o resnici.

Cene so

znatno znižane in nejsolidnejše blago, n. pr.: blago za moške obleke, maje, veliki in mali ogrtači za zimo, barhant (fretajn) raznih vrst, platno, kotonina, musolin in razni drugi manufakturni izdelki pri

T. Vidrichu,
Corso, 18. 104-9

DROGERIJA

na debelo in drobno

G. B. ANGELI
TRST

Corso, Piazza delle Legna 1.

Odlikovana tovarna čopličev.

Velika zaloga oljnatih barv, lastni izdelek. Lak za kočije z Angoškega, iz Francije. Nemójo itd. Velika zaloga finih barv (in tubetti) za slikarje, po ugodnih cenah. — Lesk za parkete in pode.

Mineralne vode

iz najbolj znanih vrelcev,

kakor tudi romanjsko žveplo za žvepljanje trt. 104-18

Zdravnik 48-2

Dr. M. Lukšič - Nizetič

ordinira od 3-4 popol.

via Madonna del Mare 2, II.

(V slučajju potrebe tudi po noči).

ZOBNI ZDRAVNIK

Dr. S. SAKLER

ordinira od 9-12. in od 2-5.

v hiši št. 2 ulice Fontanone I. nad.

Vozni listi in tovarni listi v

Ameriko.

Kraljevski belgijski poštni parobrod

„RED STEARN LINIE“ iz Antverpena direktno v

New York & Philadelphia

koncesijonovana črta, od c. kr. avstrijske vlade. Na vprašanja odgovarja točno: koncesijonovani zastop 50-33

„Red Star Linie“

na Dunaju, IV Weyringergasse 17

ali pri

Josip-u Strasser-u

Stadt-Bureau & commercielier Correspondent der k. k. Oesterr. Staatsbahnen in Innsbruck.

Oznanilo.

Podpisano županstvo oddaja v najem za tri leta občinska pašnika

planini **Ravnik** 800 oralov in **Jerlovše** 600 oralov. — Javna dražba vršila se bode **dne 5. novembra** t. l. ob 3. uri popol. v občinski pisarni. Natančneje izve se pri podpisnem.

Županstvo v Vipavi, dne 10. oktobra 1893.

Ivan Može, podžupan.

Usojam si p. n. občinstvu naznaniti, da sem dne 15. oktobra t. l. odprl svojo

odvetniško pisarno v Postojni

(v Kogejevi hiši.)

V Postojni, dne 16. oktobra 1893.

Dr. Dragotin Treo,
odvetnik.

Pozor! Naznanjam sl. občinstvu, da sem odprl Via Lessaretto vecchie št. 12 prodajalnice sadja in zelenjave. Prodajam tudi vino v steklenicah, mleko, smetano i. t. d. Obetam dobro postrežbo, ker imam veliko zalogo blaga I. vrste. Priporočam se sl. občinstvu za obilen obisk. Z velepoštovanjem

Matevž Furlan.

Gostilna „Alla Città di Vienna“ 2 Piazza Caserma (zraven Tiskarne Dolene) prodaja najboljša kraška in isterska vina I. kakovosti in graško pivo. Izborna kuhinja sprejemlje naročila tudi za kosila in večerje. Imenovana vina morejo dobiti tudi družine na dom, in sicer ne izpod 28 litrov, po nastopni ceni: Teran iz Auberá po 42 nč in najboljša isterska vina po 28 nč. — Za obila naročila se priporoča **Ant. Brovedani.** 101-9

„SLAVIJA“

VZAJEMNO - ZAVAROVALNA BANKA V PRAGI
zavaruje

človeško življenje

po vseh kombinacijah

mного ugodneje, ko vsaka druga zavarovalnica.

Členi banke „Slavija“ imajo brez posebnega priplačila pravico do dividende, katere je doslej iznašala po 10%, 20%, 25% in jedno leto celo 48%.

Za škodo izplačala je doslej „Slavija“ des dvajset milijonov goldinarjev. — Po svojih rezervnih in poročevalnih fondih mora se moriti z vsako drugo zavarovalnico. — Kako koristno in potrebno je zavarovanje življenja, dokazujejo naslednje

primere:

1. Miha Dolničar iz št. Vida nad Ljubljano zavaroval se je dne 15. oktobra 1873. in je umrl dne 11. avgusta 1874. Uplačal je 30 gld. 60 kr.; dediči njegovi pa so prejeli od banke „Slavija“ 1000 goldinarjev.
2. Josip Zanočkar, deželni odčelnik v Ljubljani, zavaroval se je dne 10. aprila 1874. Do svoje smrti dne 22. februarja 1876 uplačal je 125 gld. 28 kr.; banka „Slavija“ pa je dedičem njegovim izplačala 1000 gld.
3. Henrik grof Würmbraud v Kynjicah zavaroval se je dne 15. marca 1875 ter je do svoje smrti dne 15. marca 1877 uplačal 1188 gld.; dediči njegovi pa so od banke „Slavija“ prejeli 6000 gld.
4. Anton Ahčin, župnik v Begunjah, zavaroval se je dne 1. avgusta 1870. Po smrti njegovi dne 17. julija 1881 izplačala je banka „Slavija“ kapital 1000 gld., da bi bilo vplačano zavarovalnino le 364 gld. 98 kr.
5. Janez Verbič, načelnik postaje na Rakeku, zavaroval se je dne 5. aprila 1878; umrl pa je dne 25. novembra 1883. V tej dobi uplačal je 174 gld. 96 kr.; banka „Slavija“ pa je dedičem njegovim 1000 gld.
6. Luka Šabec, trgovec in posestnik v St. Petru na Notranjskem, zavaroval se je dne 30. januarja 1882 za 1900 gld. Do svoje smrti dne 17. junija 1884 uplačal je 215 gld. 52 kr. in banka „Slavija“ izplačala je rodbini njegovi ves zavarovalni kapital.
7. Dr. Ivan Pitamic, odvetnik v Postojni, zavaroval se je dne 10. novembra 1882. Do svoje smrti dne 9. oktobra 1891 uplačal je 3159 gld.; banka „Slavija“ pa je dedičem njegovim izplačala 6000 goldinarjev.
8. Simon Matejčič, župnik v Starem Pazinu, zavaroval se je dne 10. januarja 1892 in je umrl že dne 25. februarja istega leta. Dasi je uplačal le 7 gld. 49 kr., izplačala je banka „Slavija“ njegovim dedičem 1000 gld.
9. Petar Bogović, župnik v Lunu na otoku Rabu, zavaroval se je dne 15. maja 1889 svojim trem nečakinjam, Milici, Brni in Andjelji Miletičevim, po 700 gld. dote. Na to zavarovanje uplačal je do svoje smrti dne 29. februarja 1891 168 gld. 88 kr.; banka „Slavija“ pa bode vsakej imenovanik deklic, ko doživijo 18 let, izplačala 500 gld., tedaj vsem trem 1500 gld.
10. Josip Perko, učitelj v Šmilcih pri Žužemberku, zavaroval je svojemu sinčku Josipu 1000 gld. dote. Do svoje smrti uplačal je 25 gld. 53 kr.; banka „Slavija“ pa bode sinu njegovemu ko doseže 50. leto svoje starosti, izplačala 1000 gld.

Vsa pojasnila o zavarovalnih zadevah daje radovoljno:

generalni zastop banke „Slavija“ v Ljubljani
v lastni hiši, Gospodske ulice št. 12. 18

Škropilnice in žvepljalke za trte

inžinirja Živica,

mlini in stiskalnice za vino, sesalke ali pumpe za vsako rabo, cevi vsake vrste in pipe, motori (ali stroji za gonitev drugih strojev) na par in s petrolejem, kakor tudi raznovrstne druge stroje in vse za stroje potrebno

se dobiva zmiraj v zalogi trdke

Schivitz & Comp.
(Živic in družb.)

V TRSTU — via Zonta 5 — V TRSTU.

Predzadnji teden!

Predzadnji teden!

Predzadnji teden!

INOMOSTSKE SREČKE à 50 NVČ.

glavni dobitok **50.000** goldinarjev.

Srečke à 50 nč. priporočajo:

Gius. Bolaffio, Alessandro Levi, Mandel & C., Daniele Levi & C., Girol. Morpurgo, Ig. Neumann, M. Nigris.